

OPTIMALIZACE NÁVRHU RODINNÉHO DOMU II

OPTIMALIZACE SYSTÉMU VYTÁPĚNÍ A PŘÍPRAVY TEPLÉ VODY

ČLÁNEK JE POKRAČOVÁNÍM ČLÁNKU
„OPTIMALIZACE NÁVRHU RODINNÉHO DOMU“,
KTERÝ VYŠEL V ČASOPISE DEKTIME 01 | 2012.
PRVNÍ ČLÁNEK SE ZABÝVAL OPTIMALIZACÍ
STAVEBNÍ ČÁSTI KONKRÉTNÍHO DOMU.
OPTIMALIZACE STAVEBNÍ ČÁSTI DOMU
MĚLA ZA ÚKOL PŘEDEVŠÍM SNIŽIT POTŘEBY
ENERGIE NA VYTÁPĚNÍ, CHLAZENÍ A VĚTRÁNÍ.

Tento článek se zabývá optimalizací systémů technického zařízení budov v rodinném domě řešeném v minulém článku. Pro optimalizovanou stavební část domu bylo zavedeno označení **pasivní intelligence domu**, pro systémy technických zařízení budov (systémy TZB) a jejich řízení pojem **aktivní intelligence domu**. Aktivní intelligence domu zahrnuje systémy, které zajišťují, aby v domě byla příjemná teplota, čerstvý vzduch a dostatek teplé a studené vody. V minulém článku jsme dospěli k závěru, že vhodně navrženými a provedenými konstrukcemi a stíněním se lze v podmínkách České republiky vyhnout u rodinných domů strojnímu chlazení. Budeme se tedy zabývat jen vytápěním, přípravou teplé vody a energiemi na provoz domácích spotřebičů.

Jaká kritéria při výběru systému vytápění a přípravy teplé vody zajímají investory nejvíce? Jsou to náklady na pořízení systému a jeho provoz (tedy vlastně účinnost systémů a cena za energii vstupující do systémů) a údržbu. Dále pak komfort, který systém poskytuje a náročnost jeho obsluhy a údržby. V současné době také začíná stále více lidí zajímat dopad systémů na životní prostředí, který je možné zohlednit prostřednictvím emisí a spotřeby primární energie.

Některá z uvedených kritérií je možné zhodnotit objektivně číselně. Některá kritéria jsou subjektivní a obecně jen těžko zhodnotitelná a záleží na preferencích každého jednotlivého uživatele. Obtížné lze odhadnout technologický vývoj v oblasti systémů vytápění a přípravy teplé vody, vývoj cen energií a životnost jednotlivých porovnávaných systémů.

Hodnocení jednotlivých systémů vytápění a přípravy teplé vody bylo provedeno pomocí několika kritérií. Jednotlivá kritéria budou popsána v následujícím textu. Variabilita hodnocení tkví především v tom, že různí uživatelé dávají různou váhu odlišným kritériím. Pro někoho je při hodnocení nejpodstatnější například pořizovací cena, pro někoho roční náklady na energie a pro někoho komfort obsluhy.

HODNOTICÍ KRITÉRIA

ÚČINNOST SYSTÉMU

Rodinný dům má určitou tepelnou ztrátu, kterou je nutné pokrýt. V domě se spotřebuje určité množství teplé vody. Pokrytí těchto potřeb řeší systémy technických zařízení budov – otopná soustava, systém přípravy a distribuce teplé vody. Tyto systémy, stejně jako všechna technická zařízení, pracují s určitou účinností. Ta je vyjádřena množstvím vstupující energie k práci, která z něj vystupuje. Proto se přirozeně požaduje, aby navržený systém vytápění a přípravy teplé vody v budově byl co možná nejúčinnější.

NÁKLADY NA PROVOZ SYSTÉMU

Konečného uživatele ale více než abstraktní fyzikální účinnost obvykle zajímají finanční náklady, které jsou s vytápěním, přípravou teplé vody a provozem domácnosti spojené.

NÁKLADY NA POŘÍZENÍ SYSTÉMU A CELKOVÉ NÁKLADY

Kromě nákladů na provoz systému jsou důležité také náklady na pořízení systému a celkové náklady za celou životnost systému. Jde o náklady na pořízení, náklady na energie a další náklady na provozování systému po určité období. Zde se dostáváme k otázce určení životnosti systémů. Téměř všichni výrobci zdrojů tepla a systémů na přípravu teplé vody

uvádějí u svých výrobků dlouhou životnost v řádu desetiletí.

Výrobci tepelných čerpadel hovoří o životnosti až 20 let. Všechny moderní zdroje tepla v sobě obvykle obsahují regulační elektroniku, jejíž složitost se mezi zdroji dnes již příliš neliší, a téměř všechny zdroje v sobě mají nějaký elektrický pohon (ventilátor, pohon dopravníku paliva, kompresor, atd.). Není důvod uvažovat podstatně odlišnou životnost jednotlivých zdrojů. Proto byla pro ekonomické hodnocení všech systémů uvažována shodná doba životnosti 15 let.

UŽIVATELSKÝ KOMFORT

Uživatele také zajímá komfort, jaký mu daný systém poskytuje a jak náročná je jeho obsluha. Uživatelský komfort v případě vytápění znamená, jak zdroj tepla dokáže pružně reagovat na měnící se okolní podmínky (např. zohlednění slunečních zisků apod.). Proto byl uživatelský komfort v závěrečném posouzení rozdělen do tří tříd.

Do první třídy spadají zdroje tepla, které automaticky víceméně plynule reagují na aktuální potřebu tepla na vytápění; pokud krátkodobě není potřeba tepla zdroje nespotřebovávají palivo (např. elektrický kotel, kotel na plyn).

Do druhé třídy lze zařadit zdroje tepla, které jsou schopné automaticky reagovat na aktuální potřebu tepla, při krátkodobém

útlumu ale stále spotřebovávají určité množství paliva (automatický kotel na pevná paliva).

Do třetí třídy patří zdroje, které nedokáží automaticky reagovat na měnící se aktuální potřebu tepla na vytápění (kotle na pevná paliva s ruční dodávkou paliva).

KOMFORT OBSLUHY

Komfort obsluhy je také rozdělen do tří tříd. První třídu tvoří zdroje tepla na pevná paliva s ručním přikládáním (např. krbová kamna, kotel na uhlí apod.). Do druhé třídy patří zdroje na pevná paliva s automatickým přikládáním. Do třetí třídy jsou zařazeny ostatní zdroje, které mají automatickou dodávku paliva víceméně bez zásahu obsluhy (plynový kotel, elektrický kotel atd.).

EKOLOGIE

Ekologická kritéria lze zjednodušeně zhodnotit pomocí emisí prachu, a spotřeby primární energie.

Uvedená kritéria, pomocí kterých je hodnocen systém TZB, jsou shrnuta v tabulce /01/.

Podrobnosti (vstupní data) pro konečné posouzení jsou uvedeny na následujících třech barevných stranách.

Tabulka 01 | Hodnotící kritéria

Kritérium	Jednotka
Účinnost systému	%
Náklady na provoz systému	Kč/kWh; Kč/rok
Náklady na pořízení systému	Kč
Uživatelský komfort	1 až 3 ¹⁾
Komfort obsluhy	1 až 3 ¹⁾
Ekologie – emise prachu	g/kWh; kg/rok
Ekologie – spotřeba primární energie	kWh/kWh; kWh/rok
¹⁾ Rozdělení do kategorií	

ČÁSTI SYSTÉMU VYTÁPĚNÍ A PŘÍPRAVY TEPLÉ VODY

Systémy vytápění a přípravy teplé vody se obvykle skládají ze tří částí. První částí je zdroj, ve kterém dochází k výrobě tepla z paliva, případně místo, kde dochází k přeměně jednoho druhu tepla na jiný (výměňková stanice, příprava teplé vody, ohřev vzduchu).

Druhou částí jsou rozvody. Může se jednat o rozvody tepla k otopným tělesům, rozvody teplé vody, vzduchovody atd.

Poslední částí pak je sdílení, které je v případě vytápění obvykle zajišťováno otopnými plochami nebo ohřátým vzduchem, v případě teplé vody se jedná o výtakovou baterii.

Na každé z těchto částí dochází ke ztrátám. Například při spalování paliva v kotli není využito veškeré spalné teplo na ohřev topné vody.

Část tepla mizí do okolního prostoru sáláním z povrchu kotle, část pak uniká do komína a tvoří komínovou ztrátu. Na nezaizolovaných i zaizolovaných rozvodech dochází ke ztrátám tepla z povrchu potrubí. Nedostatečná regulace může způsobovat přetápění místností nad požadovanou teplotu.

PALIVA A ENERGIE

Druhy paliv a energií, které se obvykle užívají pro výrobu tepla v rodinných domech včetně některých jejich důležitých vlastností jsou uvedeny v tabulce /02/.

ZDROJ TEPLA

Pro přeměnu energie z paliva na prakticky využitelné teplo se užívají zdroje tepla. V současné době je na trhu velké množství různých zdrojů tepla určených pro rodinné domy, které se od sebe značně liší pořizovací cenou, účinností, komfortem obsluhy

a ekologií provozu. Jejich obvykle užívané typy jsou uvedeny v tabulce /03/.

ROZVODY A DISTRIBUCE TEPLA

Další podstatnou částí otopné soustavy je distribuce a sdílení tepla. V rodinných domech v současné době rozvod a distribuci tepla obvykle zajišťuje dvourubková teplovodní otopná soustava. Otopné plochy tvoří otopná tělesa (nejčastěji plechová desková) nebo podlahové nebo stěnové otopné plochy. Vytápění v rodinném domě lze řešit také lokálními zdroji bez otopné soustavy (např. elektrickými přímotopy, elektrickým podlahovým vytápěním, elektrickými sálavými panely, v současné době méně častěji lokálními zdroji na pevná paliva – kamna, krby atd.). S klesající energetickou náročností rodinných domů se stále častěji používá také mechanické větrání kombinované s teplovzdušným vytápěním. V rámci studie

Tabulka 02 | Přehled cen paliv (květen 2012)

Palivo	Měrná jednotka [m.j.]	Výhřevnost [kWh/m.j.]	Orientační cena paliva [Kč/m.j.]	Orientační cena tepla ¹⁾ [Kč/kWh]
Zemní plyn – výhřevnost	m ³	9,43	17,45	1,85
Elektřina – D25d (akumulace)	kWh	1,00	2,17	2,17
Elektřina – D45d (přímotopy)	kWh	1,00	2,80	2,80
Elektřina – D55d (tepelné čerp.)	kWh	1,00	2,69	2,69
Uhlí hnědé ořech 1	kg	4,89	3,55	0,73
Uhlí hnědé ořech 2	kg	4,89	2,65	0,54
Uhlí černé ořech 1	kg	6,42	5,10	0,79
Uhlí černé ořech 2	kg	6,42	4,75	0,74
Koks	kg	7,64	7,30	0,96
Dřevo	kg	3,78	3,50	0,93
Dřevěné brikety	kg	4,72	5,20	1,10
Dřevěné pelety	kg	4,72	5,50	1,16
Dřevní štěpka	kg	3,47	2,80	0,81
Rostlinné pelety	kg	4,44	3,65	0,82
Propan butan	kg	12,89	28,00	2,17
Obilí	kg	5,00	4,00	0,80
Lehký topný olej	kg	11,67	28,00	2,40

¹⁾ Cena za kilowatthodinu tepla z daného paliva, uvažována 100 % účinnost systému výroby tepla. Z hodnoty lze udělat závěr o nákladnosti jednotlivých paliv bez vlivu systému.

na posuzovaném objektu nebyl hodnocen vliv ceny otopné soustavy na výsledné náklady, byly uvažovány pouze náklady na pořízení zdroje tepla.

U teplovodních otopných soustav je jedním z nejdůležitějších parametrů teplota výstupní a vratné vody a teplotní spád. Tyto teploty mají u některých zdrojů tepla poměrně zásadní vliv na jejich účinnost. Jedná se především o tepelná čerpadla a kondenzační kotle na plynná paliva.

Vliv požadované teploty topné vody a venkovní teploty na účinnost (topný faktor) tepelného čerpadla je znázorněn v grafu /01/.

Graf /01/ znázorňuje závislost topného faktoru tepelného čerpadla na teplotě energetického média (venkovní vzduch) a na teplotě topné vody vystupující z tepelného čerpadla. Topný faktor je poměr topného výkonu tepelného čerpadla a elektrického příkonu tepelného čerpadla. Čím je topný faktor vyšší, tím pracuje tepelné

čerpadlo s vyšší účinností. Z grafu je patrné, že topný faktor roste s rostoucí teplotou energetického média (prostředí, ze kterého je odebíráno nízkopotenciální teplo, například vnější vzduch). Teplotu energetického média nedokážeme příliš ovlivnit. Topný faktor také roste s klesající teplotou topné vody vstupující do otopné soustavy. A právě tento parametr lze ovlivnit vhodnou volbou otopné soustavy. Proto je pro tepelné čerpadlo velmi vhodná otopná soustava s podlahovým vytápěním.

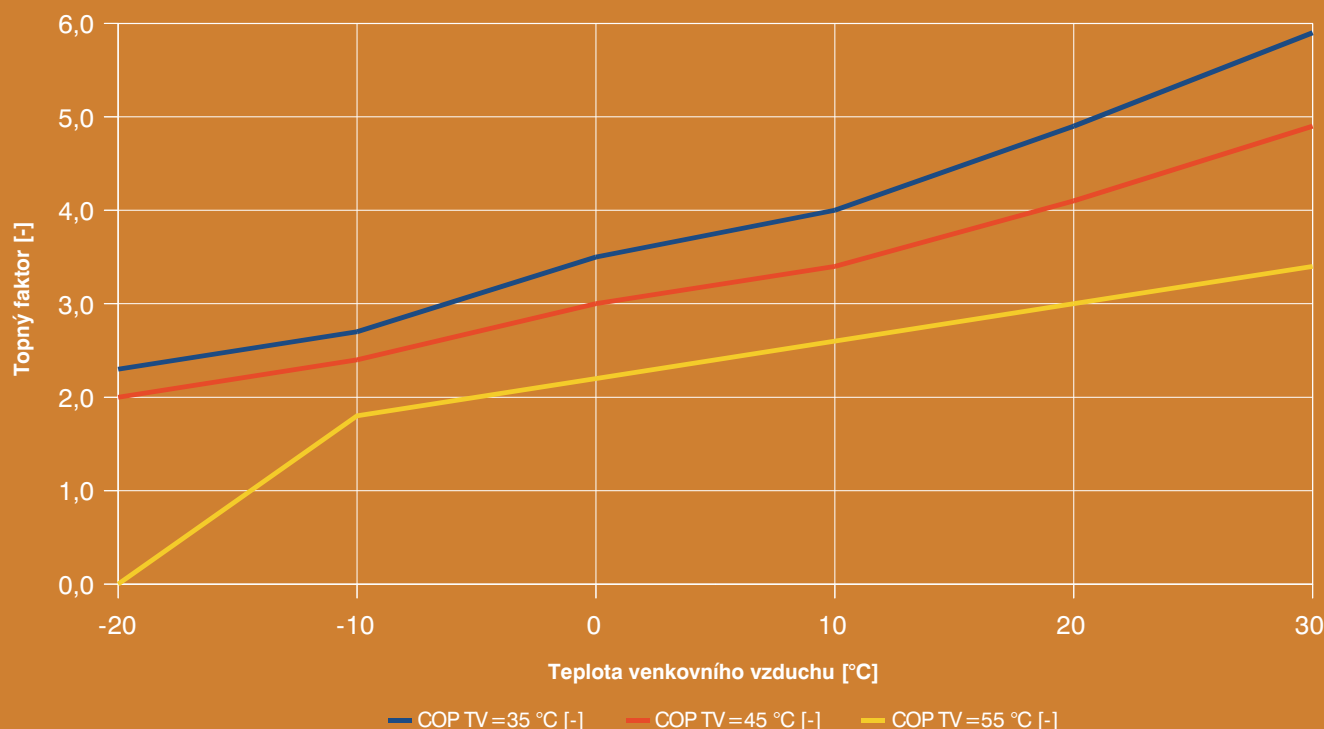
Tabulka 03 | Zdroje tepla

Typ zdroje tepla	Orientační pořizovací cena zdroje ²⁾ [Kč]	Deklarovaná účinnost zdroje [%]	Průměrná účinnost zdroje [%]	Modulovatelnost zdroje [%]	Užívané palivo	Cena paliva [Kč/kWh]	Emise prachu [g/kWh]	Uživatelský komfort [-]	Komfort obsluhy [-]	Orientační cena tepla ¹⁾ [Kč/kWh]
Elektrické přímotopy	15 000–30 000	až 99	99	100-100	Elektřina	3,03	0,00	1	1	3,06
Kamna na uhlí	15 000–30 000	55 až 78	50	50-100	Brikety, uhlí	1,10	4,53	3	3	2,20
Kotel na dřevěné pelety automatický	72 000–125 000	82 až 95	85	30-100	Dřevěné pelety	1,16	0,06	2	2	1,36
Kotel na dřevní štěpku	156 000–600 000	88 až 90	80	30-100	Dřevní štěpka	0,81	0,36	2	2	1,01
Kotel na dřevo	12 000–25 000	71 až 83	65	50-100	Dřevo	0,93	0,36	3	3	1,43
Kotel na dřevo zplyňovací s aku. nádrží	75 000–175 000	81 až 91	82	70-100	Dřevo	0,93	0,05	1	3	1,13
Kotel na elektřinu	15 000–25 000	až 99	99	10-100	Elektřina	3,03	0,00	1	1	3,06
Kotel na koks	12 000–25 000	70 až 80	75	70-100	Koks	0,96	0,92	3	3	1,28
Kotel na obilí automatický	85 000–150 000	83 až 93	85	30-100	Obilí	0,80	0,06	2	2	0,94
Kotel na propan butan běžný	12 000–34 000	90 až 92	88	40-100	Propan butan	2,17	0,00	1	1	2,47
Kotel na propan butan kondenzační	26 000–69 000	až 108	98	10-100	Propan butan	2,17	0,00	1	1	2,21
Kotel na propan butan nízkoteplotní	12 000–34 000	93 až 98	94	40-100	Propan butan	2,17	0,00	1	1	2,31
Kotel na rostlinné pelety automatický	85 000–150 000	83 až 93	85	30-100	Rostlinné pelety	0,82	0,05	2	2	0,96
Kotel na uhlí automatický	70 000–105 000	82 až 88	85	30-100	Hnědé uhlí	0,54	0,17	2	2	0,64
Kotel na uhlí odhořivací	12 000–25 000	71 až 83	65	70-100	Hnědé uhlí	0,73	0,92	3	3	1,12
Kotel na uhlí prohořivací	12 000–25 000	55 až 65	55	70-100	Hnědé uhlí	0,73	4,53	3	3	1,33
Kotel na zemní plyn běžný	12 000–34 000	90 až 92	88	40-100	Zemní plyn	2,03	0,00	1	1	2,31
Kotel na zemní plyn kondenzační	26 000–69 000	až 108	98	10-100	Zemní plyn	2,03	0,00	1	1	2,07
Kotel na zemní plyn nízkoteplotní	12 000–34 000	93 až 98	90	40-100	Zemní plyn	2,03	0,00	1	1	2,26
Otevřený krb	20 000–50 000	10 až 15	10	70-100	Dřevo	0,93	4,53	3	3	9,30
Krbová vložka	20 000–50 000	40 až 60	50	70-100	Dřevo	0,93	0,36	3	3	1,86
Tepelné čerpadlo	110 000–160 000	až 320	270	100	Elektřina	2,79	0,00	1	1	1,03

¹⁾ Cena tepla se zohledněním účinnosti zdroje

²⁾ Orientační pořizovací cena zdroje na rodinný dům se ztrátou 15 kW

Graf 01 | Závislost topného faktoru na venkovní teplotě a požadované teplotě topné vody

Topná voda v podlahovém vytápění má totiž obvykle teplotu 30 až 40 °C. V kombinaci s podlahovým vytápěním může tepelné čerpadlo pracovat s výrazně vyšší efektivitou než v klasické otopné soustavě s otopnými tělesy navrženými na teplotní spád 75/65 °C. Pokud v kombinaci s tepelným čerpadlem chceme použít otopná tělesa, je vhodné je dimenzovat na nižší teplotu otopné vody (např. na 45/35), pak ale vychází otopná tělesa s velmi velkými rozměry.

Podobný vliv na účinnost jako u tepelného čerpadla má správný návrh otopné soustavy v případě kondenzačního plynového kotle na zemní plyn. Kondenzační plynový kotel při výrobě tepla spalováním plynu využívá nejen citelné teplo, ale také latentní teplo z kondenzace vodní páry ve spalínách. Aby došlo ke kondenzaci vodní páry ze spalín, musí být teplota vratné vody ve výměníku spaliny-voda v kotli nižší, než teplota kondenzace vodní páry ve spalínách. Tato teplota se podle přebytku spalovacího vzduchu pohybuje mezi 50 a 55 °C. Při použití kondenzačního plynového kotle je tedy vhodné použít nízkoteplotní otopnou

soustavu s teplotou vratné vody pod 50 °C. Využitím latentního tepla lze zvýšit účinnost plynového kotle teoreticky až o 11 %.

AKUMULACE TEPLA

V úvodní části článku se hovoří o uživatelském komfortu, který hodnotí, jak se který zdroj dokáže svým okamžitým výkonem přizpůsobit aktuální potřebě tepla na vytápění. Výkon zdroje tepla je dimenzovaný na výpočtovou venkovní teplotu (obvykle -12 °C až -18 °C). Tato velmi nízká teplota ale v otopném období obvykle nastává jen na poměrně krátkou dobu, obvykle několik hodin, maximálně několik dnů. Po většinu otopného období je tedy výkon zdroje tepla předimenzovaný a zdroj je provozován na nižší než jmenovitý výkon. Někdy je rozdíl mezi jmenovitým výkonem zdroje a aktuálně požadovaným výkonem zdroje značný. U některých zdrojů toto nečiní problém. Plynové kondenzační kotle dokáží modulovat svůj výkon obvykle v rozsahu 20 až 100 % jmenovitého výkonu, automatické kotle na pevná paliva obvykle v rozsahu 30 až 100 % jmenovitého výkonu.

Problém nastává u kotlů na pevná paliva s ručním přikládáním paliva a u tepelných čerpadel. U těch je modulace výkonu poměrně obtížná. Akumulační nádrž dokáže „překlenout“ rozdíl mezi aktuální potřebou tepla na vytápění a výkonem zdroje tepla. Zdroj tepla je možné provozovat na jmenovitý výkon, při kterém funguje optimálně a s největší možnou účinností. Vyrobené teplo je ukládáno do topné vody v akumulaci nádrži, ze které lze odebírat do otopné soustavy právě takové množství tepla, které je aktuálně vyžadováno. Akumulační nádrž navíc výrazně zvyšuje tepelnou pohodu v interiéru domu a u kotlů na pevná paliva s ruční dodávkou paliva umožní v teplejší části otopného období nezatápět každý den, ale třeba jednou za dva až tři dny. U tepelného čerpadla pak akumulaci nádrž výrazně snižuje počet startů, které jsou klíčové pro životnost tepelného čerpadla a životnost čerpadla prodlužuje.

VÝBĚR ZDROJE TEPLA NA VYTÁPĚNÍ A PŘÍPRAVU TEPLÉ VODY PRO POSUZOVANÝ DŮM

V prvním článku tohoto seriálu (DEKTIME 01 | 2012) jsme provedli optimalizaci stavební části konkrétního rodinného domu. Nyní na tomto domě provedeme studii výhodnosti různých zdrojů tepla. Tepelná ztráta řešeného domu je po optimalizaci stavební části

poměrně malá, stejně jako potřeba tepla na vytápění. Vstupní hodnoty jsou uvedeny v tabulce /04/.

ZHODNOCENÍ ZDROJŮ TEPLA

V tabulce /05/ je zhodnocení možných zdrojů tepla pro vytápění a přípravu teplé vody. Hodnocení bylo provedeno s uvažováním otopné soustavy o účinnosti rozvodu, distribuce a regulace 87%. Růst cen energií je uvažován

jednotně hodnotou 5 % za rok. Doba životnosti je pro všechny zdroje uvažována shodně 15 let.

Kritéria z tabulky /01/ jsou hodnocena v tabulce /05/. Hodnoty v každém sloupci jsou barevně rozděleny do tří tříd. Hodnotám spadajícím do nejlepší třídy je přiřazena zelená barva, hodnotám spadajícím do střední třídy oranžová barva a hodnotám spadajícím do nejhorší třídy červená barva.

Tabulka 04 | Vstupní hodnoty pro studii výhodnosti možných zdrojů tepla

Tepelná ztráta domu [kW]		5			
Potřeba tepla na vytápění [kWh/rok]		6 354			
Potřeba tepla na přípravu teplé vody [kWh/rok]		3 392			
Spotřeba elektrické energie v domácnosti [kWh/rok]		3 500			
Rozdělení spotřeby elektrické energie v domácnosti (bez vytápění a přípravy teplé vody) podle použitého tarifu					
Tarif D2d (bez nízkého tarifu)	VT	[%]	100	[kWh/rok]	3 500
	NT	[%]	0	[kWh/rok]	0
Tarif D25d (8 hodin nízkého tarifu denně)	VT	[%]	40	[kWh/rok]	1 400
	NT	[%]	60	[kWh/rok]	2 100
Tarif D45d (20 hodin nízkého tarifu denně)	VT	[%]	10	[kWh/rok]	350
	NT	[%]	90	[kWh/rok]	3 150
Tarif D55d (22 hodin nízkého tarifu denně)	VT	[%]	5	[kWh/rok]	175
	NT	[%]	95	[kWh/rok]	3 325

Tabulka 05 | Zhodnocení možných zdrojů tepla pro vytápění a přípravu teplé vody

Č.	Zdroj tepla na vytápění	Zdroj tepla na přípravu teplé vody	Tarif na elektřinu [Kč]	Účinnost zdroje vytápění [%]	Účinnost zdroje na přípravu TV [%]	Náklady na pořízení [Kč]
Nejčastěji realizované varianty						
1	Kotel na dřevěné pelety	Topná sezóna kotel, mimo el. bojler	D25d	85,0	99,0	153 900
2	Kotel na dřevo zplyňovací s aku nádrží	Topná sezóna kotel, mimo el. bojler	D25d	82,0	82,0	150 480
3	Kotel na elektřinu	Kotel na elektřinu	D45d	99,0	99,0	30 780
4	Kotel na uhlí automatický	Topná sezóna kotel, mimo el. bojler	D25d	85,0	99,0	125 400
5	Kotel na zemní plyn kondenzační	Kotel na zemní plyn kondenzační	D2d	98,0	98,0	62 700
6	Tepelné čerpadlo	Tepelné čerpadlo	D55d	270,0	270,0	239 400
Další varianty						
7	Elektrické přímotopy	Elektrický bojler	D45d	99,0	99,0	36 480
8	Kotel na dřevěné pelety	Kotel na dřevěné pelety	D2d	85,0	85,0	148 200
9	Kotel na dřevěné pelety	Elektrický bojler	D25d	85,0	99,0	133 380
10	Kotel na dřevní štěpku	Kotel na dřevní štěpku	D2d	80,0	80,0	228 000
11	Kotel na dřevo	Kotel na dřevo	D2d	65,0	65,0	45 600
12	Kotel na dřevo zplyňovací s aku nádrží	Elektrický bojler	D25d	82,0	99,0	150 480
13	Kotel na obilí automatický	Kotel na obilí automatický	D2d	85,0	85,0	157 320
14	Krbová vložka	Elektrický bojler	D25d	50,0	59,0	51 300
15	Kotel na propan butan kondenzační	Kotel na propan butan kondenzační	D2d	98,0	98,0	62 700
16	Kotel na rostlinné pelety automatický	Kotel na rostlinné pelety automatický	D2d	85,0	85,0	157 320
17	Kotel na uhlí automatický	Kotel na uhlí automatický	D2d	85,0	85,0	119 700
18	Kotel na uhlí automatický	Elektrický bojler	D25d	85,0	99,0	125 400
19	Kotel na uhlí prohořivací	Kotel na uhlí prohořivací	D2d	55,0	55,0	39 900
20	Kotel na zemní plyn nízkoteplotní	Kotel na zemní plyn nízkoteplotní	D2d	94,0	94,0	38 760
21	Kotel na zemní plyn kondenzační	Elektrický bojler	D25d	98,0	99,0	131 100

ROZBOR VÝSLEDKŮ VÝBĚRU ZDROJE (komentář k tabulce /05/)

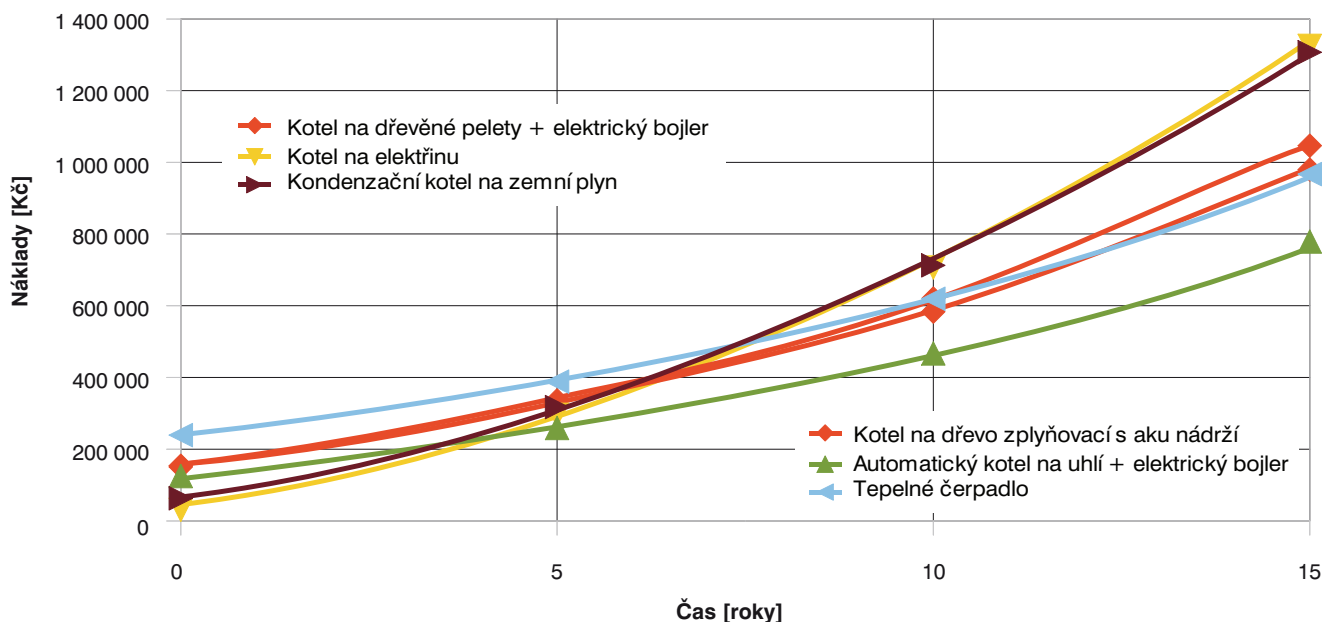
- Zajímavý je vliv tarifu elektrické energie na výsledné náklady na vytápění, přípravu teplé vody a elektřinu pro domácnost. Tento vliv je v /tabulce 05/ možné sledovat v řádcích 8 a 9 na příkladu kotle na pelety a v řádcích 17 a 18 na příkladu automatického kotle

na uhlí. Vzhledem k výhodnějšímu tarifu elektrické energie pro domácnost při použití elektrického bojleru pro přípravu teplé vody se použití bojleru vyplatí. Nejnižší náklady na elektrickou energii pro domácnost jsou pak při použití tepelného čerpadla.

- Z čistě ekonomického hlediska (kumulované náklady po patnácti letech) je nejvýhodnějším zdrojem

pro rodinný dům automatický kotel na hnědé uhlí spolu s kombinovaným bojlerem, který je v topné sezóně ohříván topnou vodou a mimo topnou sezónu elektrickou energií. V tomto případě je ale nutné zvážit další okolnosti, jako jsou práce při skládání uhlí, plnění násypky kotle, nutnost mít v objektu vhodnou místnost, která může sloužit jako uhelna atd.

Graf 02 | průběh nákladů na nejčastěji užívané zdroje tepla pro RD

Náklady na vytápění [Kč/rok]	Náklady na přípravu TV [Kč/rok]	Náklady na elektřinu pro domácnost [Kč/rok]	Náklady na energie celkem [Kč/rok]	Kumulované náklady za 15 let [Kč]	Uživatelský komfort [-]	Komfort obsluhy [-]	Emise prachu [kg/rok]	Spotřeba primární energie [kWh/rok]	Body
9 972	6 962	13 118	30 052	1 046 414	1	2	0,7	18 060	19
8 287	6 514	13 118	27 919	979 646	1	3	0,6	16 992	17
21 552	11 505	10 518	43 575	1 324 913	1	1	0,0	44 465	14
4 642	4 264	13 118	22 024	779 483	1	2	1,9	28 401	19
15 136	8 080	18 690	41 906	1 307 265	1	1	0,0	23 080	15
8 160	6 610	9 734	24 504	967 144	1	1	0,0	16 171	21
19 937	11 505	10 518	41 960	1 282 649	1	1	0,0	42 805	14
9 972	5 323	18 690	33 985	1 157 520	1	2	0,8	12 478	18
9 972	8 590	13 118	31 680	1 074 243	1	2	0,5	23 610	16
7 399	3 950	18 690	30 039	1 120 127	1	2	5,0	12 601	15
10 455	5 581	18 690	34 726	1 076 927	2	3	6,2	11 361	10
8 287	8 590	13 118	29 995	1 041 301	1	3	0,4	22 768	15
6 877	3 671	18 690	29 238	1 025 659	1	2	0,8	11 159	18
13 591	8 590	13 118	35 299	1 099 644	3	3	13,4	23 054	7
16 180	8 638	18 690	43 508	1 354 843	1	1	0,0	23 080	13
7 049	3 763	18 690	29 502	1 033 499	1	1	0,7	12 478	20
4 642	2 478	18 690	25 810	886 231	1	2	2,2	25 006	18
4 642	8 590	13 118	26 350	907 968	1	2	1,5	31 777	17
7 174	3 830	18 690	29 694	921 781	2	2	92,3	32 914	13
15 780	8 424	18 690	42 894	1 312 668	1	1	0,0	23 617	15
15 136	8 590	13 118	36 844	1 225 329	1	1	0,0	30 521	15

- Automatický kotel na uhlí je pak zajímavou volbou především při výměně stávajícího kotle na pevná paliva za nový. V této situaci nevznikají vícenáklady na pořízení uhelny. Pro uživatele zvyklého na obsluhu starého odhořivacího nebo prohořivacího kotle na tuhá paliva přináší nový automatický kotel na uhlí značné zvýšení uživatelského komfortu i komfortu obsluhy.
- Automatický kotel na uhlí je ale pouze ve střední kategorii co se týká ekologických kritérií.
- V celkovém hodnocení nejhůře dopadly zastaralé kotle a kamna na uhlí nebo dřevo.
- V ekologických kritériích jsou zajímavé kotle na biomasu – tedy automatický kotel na dřevěné

pelety, rostlinné pelety a obilí a zplyňovací kotel na dřevo v kombinaci s akumulací nádrží.

- Vzhledem ke své vysoké účinnosti je, přes využívání elektrické energie z hlediska ekologických kritérií, zajímavé i tepelné čerpadlo.
- V grafu /02/ je znázorněn průběh nákladů pro šest pravděpodobně nejčastěji užívaných zdrojů tepla pro rodinné domy.

Obdobnou analýzu s přihlédnutím k preferencím majitele, podle typu stavby, otopné soustavy nebo dostupnosti zdrojů energie, lze provést pro každý rodinný dům. Při konkrétním zadání lze dojít k jasným podkladům pro rozhodnutí majitele objektu o nejvhodnějším systému pro vytápění a přípravu teplé vody.

Pro majitele modelového domu byly nejdůležitějšími kritérii celkové náklady na systém v uvažovaném časovém horizontu 15 let a uživatelský komfort a komfort obsluhy. Investor nechtěl trávit čas topením a nechtěl mít v domě zdroj prachu a dalších nečistot. Přál si, aby otopná soustava a systém přípravy teplé vody fungovaly na stisknutí tlačítka. Vyšší pořizovací náklady neznamenal problém. Proto bylo v domě instalováno tepelné čerpadlo vzduch-voda.

<Ondřej Hec>

OMEZENÍ TEPELNÝCH ČERPADEL

- Vyšší pořizovací náklady v porovnání s ostatními systémy;
- u nejčastěji používaných venkovních čerpadel vzduch-voda je čerpadlo zdrojem hluku ve venkovním prostředí;

- u nejčastěji používaných venkovních čerpadel vzduch-voda pokles výkonu a účinnosti čerpadla s poklesem teploty venkovního vzduchu;
- nutnost použití vhodné nízkoteplotní otopné soustavy pro plné využití potenciálu

- úspor tepelného čerpadla (např. podlahové topení);
- u nejčastěji používaných venkovních čerpadel vzduch-voda venkovní jednotka zabírá venkovní prostor;
- závislost na dodávce elektrické energie.